

Detail 09 steenrelief en chocola

De afgelopen tijd vielen dikke, zware, pakketten in mijn brievenbus. Zomaar. Ze bleken afkomstig te zijn van een baksteenfabrikant die ik niet kende. Dat was ook de reden voor de ontvangst; zij maakten zich graag aan mij kenbaar middels deze pakken. Het gewicht was niet te herleiden tot baksteen, maar bleek tot ieders vreugde te bestaan uit dikke repen chocolade van een verantwoord merk. We werden er allemaal erg blij van, er kwamen in totaal vier van dit soort pakjes binnen, goed voor ruim twee kilo chocolade.

Gekke combinatie, chocolade en baksteen. Hoewel, met woorden als 'solide', 'kwaliteitsproduct', 'duurzaam' en 'midden in de maatschappij' regelt een reclame- en communicatiebureau natuurlijk dat dit eigenlijk heel logisch is. Het is een wonderlijke business, die steenindustrie. Het is altijd een klus om naast die mannen in pak met hun gebabbel de juiste steen uit te zoeken. De vlotte praatjes storen, terwijl er tegelijkertijd ook hele interessante kennis over de baksteen, het bakproces en de vorm uit dezelfde man rolt. Verwarrend. En als je dan een steen hebt uitgezocht en het proefbord is naar wens, dan arriveert op de bouwplaats een steen die net iets anders is. Want, het is een natuurproduct hè, mevrouw. Na de oorlog werd in Rotterdam het Bouwcentrum opgericht en gebouwd. De reden was een voor de hand liggende; de wederopbouw van Rotterdam en Nederland vroeg om kennis en kunde. Deze werd verzameld in en verspreid via het Bouwcentrum. De architect van het nieuwe gebouw was ingenieur W.J.C. Boks. De Vereniging Nederlandse Baksteenindustrie wilde het nieuwe bouwcentrum graag een geschenk aanbieden. Een reep chocolade? Nee, de heer Boks bedacht dat een reliëf op de gevel een mooi cadeau zou zijn.

De Britse kunstenaar Henry Moore werd uitgekozen om deze sculptuur vorm te geven. Moore had een jaar eerder een mooi gevelreliëf gerealiseerd op het Time/Life Building in Londen. Moore werkte tot dan toe vooral met brons en marmer, niet eerder met baksteen. Voor de

uitvoering van het werk werden daarom ervaren Nederlandse metselaars van voor de oorlog gevraagd. Zij zouden de klus beter aan kunnen dan de metselaars die in de jaren vijftig volledig ingesteld raakten op de seriematige productie. Dat was een goede keuze, want het is een ongelooflijk indrukwekkend kunstwerk geworden. Het is magisch rommelig en op een fascinerende manier 'toevallig' mooi. Als dat kan.

Het reliëf, genaamd Wall Relief #01, bestaat uit abstracte lijnen en bolle vormen. Deze vormen zijn in baksteen eigenlijk niet te maken. De lijnen lijken uit de steen gesneden en golven heel licht. Soms verdwijnen ze in het vlak, om ergens anders weer tevoorschijn te komen. De bolle vormen zien eruit alsof ze er van de achterkant ingedrukt zijn. Op deze vormen zitten kleinere details, soms worden de bollen hol. Nergens zit een storende voeg. Alles schuift in elkaar en gaat in elkaar over. Het vakmanschap is ongeëvenaard. Moore was zo tevreden over het resultaat, dat hij het werk uiteindelijk cadeau gaf.

In een filmpje over het werk vertelt architectuurhistoricus Wouter Vanstiphout dat de bolle vormen mogelijk voortkomen uit Moore's herinneringen aan zijn verblijf in metro ruimten tijdens de bombardementen op Londen. Moore maakte tekeningen van de silhouetten van al die mensen die in de ruimten schuilden en tegen elkaar aan onder dekens opeengepakt zaten. De bolle vormen van het reliëf refereren daar wellicht aan.

Deze informatie maakt de magie van het werk nog groter, de vormen nog menselijker, de sculptuur nog levendiger. Wat een cadeau! Na zestig jaar is het Bouwcentrum zelf afgebroken, het reliëf is echter behouden. Momenteel wordt rondom het sculptuur flink gebouwd aan een nieuw pand. Als ik denk aan de woorden 'solide', 'kwaliteitsproduct', 'midden in de maatschappij' en 'duurzaam', dan krijgen die in relatie tot baksteen een stuk meer inhoud dan die paar repen chocolade. Want die waren lekker, maar zijn allang weer op.

Marjolein van Eijg

